

ZOBRAZOVANIE ŠOŠOVKAMI

Zdenka Baková

ZŠ J. Lipského s MŠ

Trenčianske Stankovce

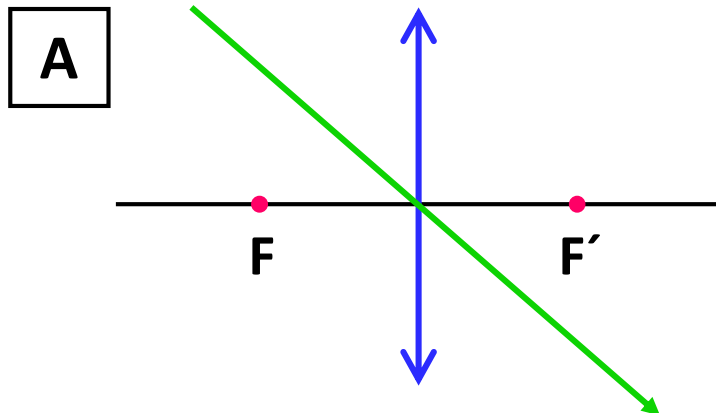
Význačné lúče

Zobrazovanie spojkou

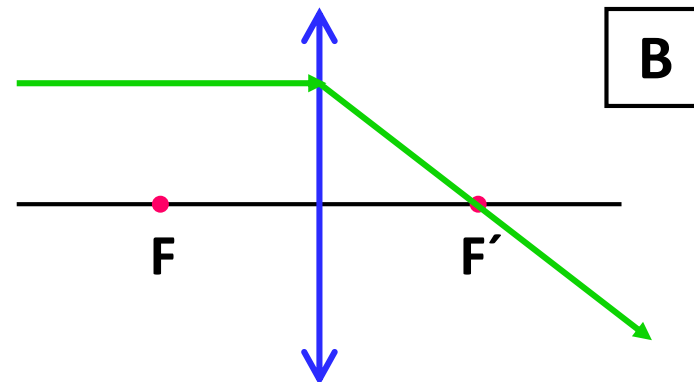
Zobrazovanie rozptylkou

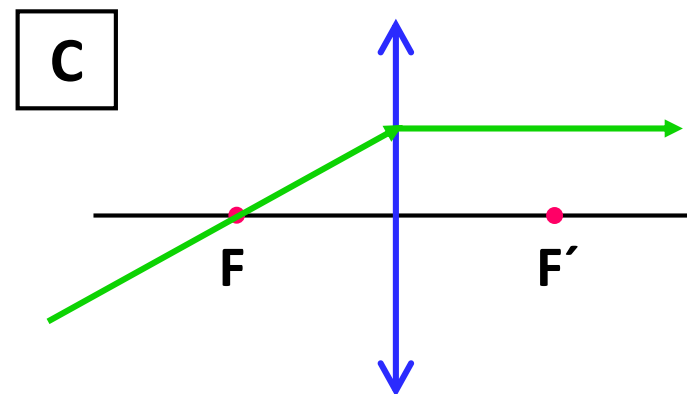
Prechod lúčov spojkou

lúč prechádzajúci **optickým stredom** spojky sa neláme – smer jeho šírenia sa nemení

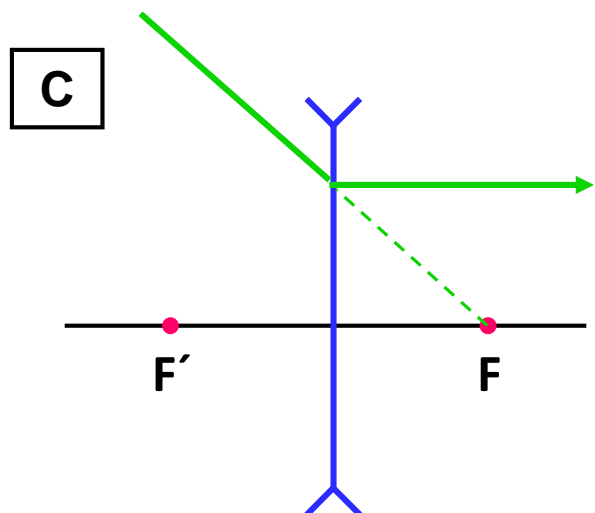
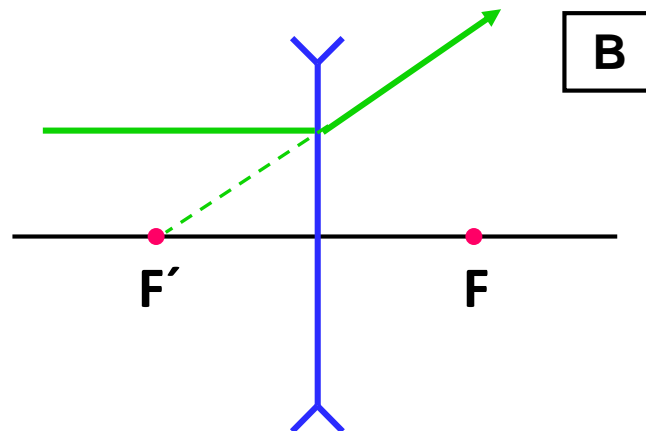
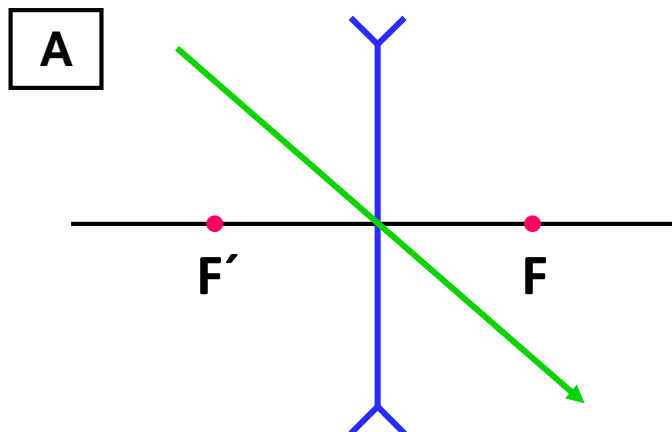

lúč **rovnobežný** s **optickou osou** sa spojkou láme do ohniska

lúč prechádzajúci **ohniskom** sa po prechode spojkou šíri rovnobežne s optickou osou

Prechod lúčov rozptylkou

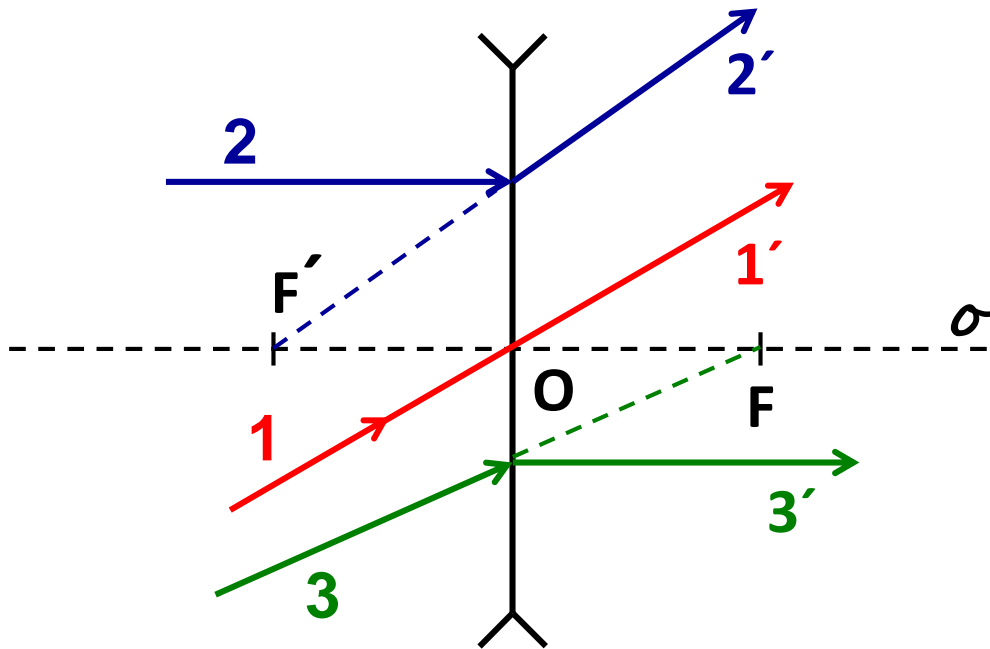
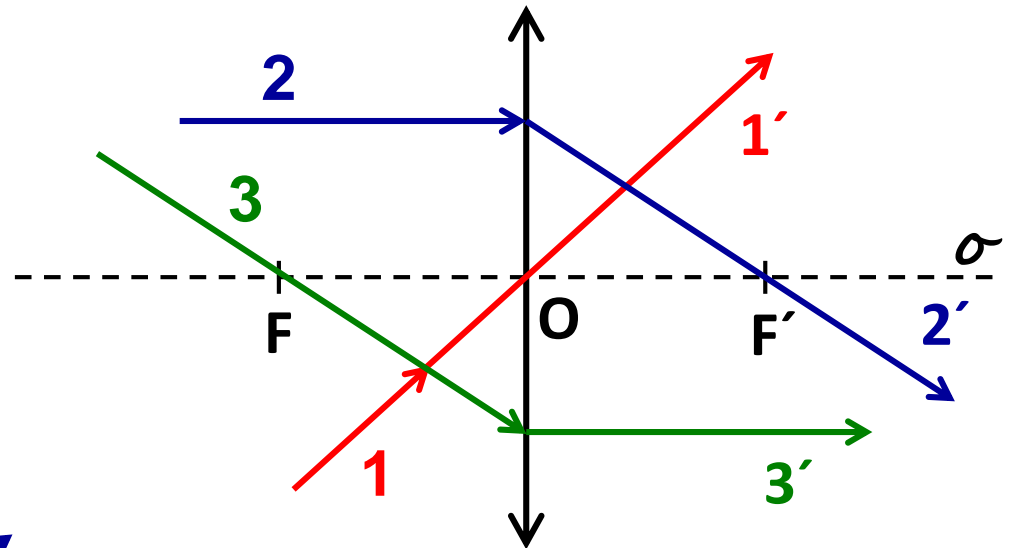
Lúč prechádzajúci **optickým stredom** rozptylky sa neláme – smer jeho šírenia sa nemení.

Lúč **rovnobežný** s **optickou osou** sa rozptylkou láme tak, akoby vychádzal z ohniska.

Lúč smerujúci do **ohniska** sa po prechode rozptylkou šíri rovnobežne s optickou osou.

NARYSUJTE SI

SPOJKA

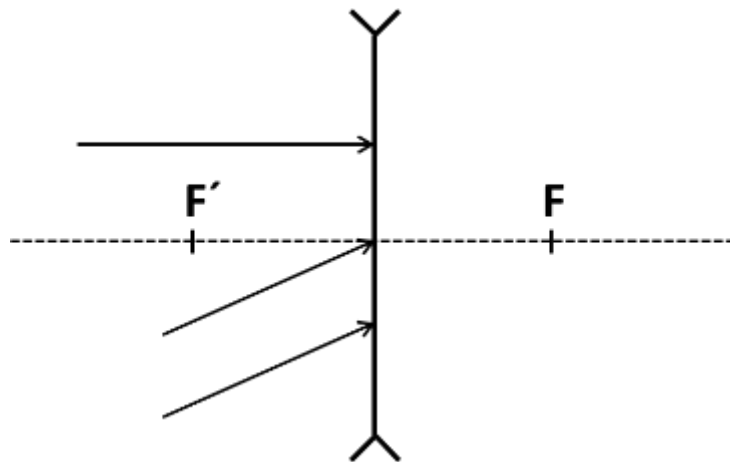
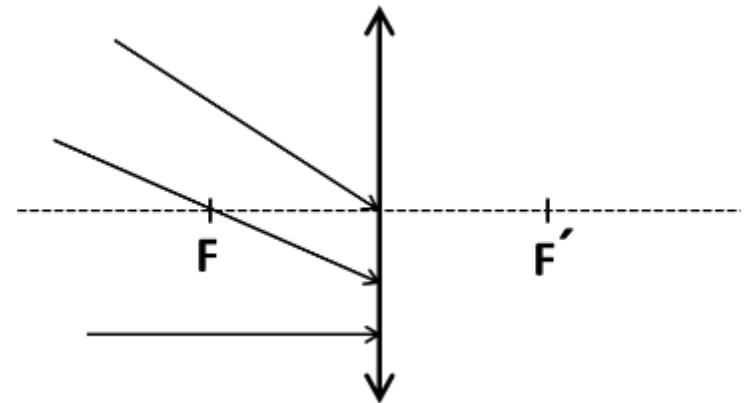
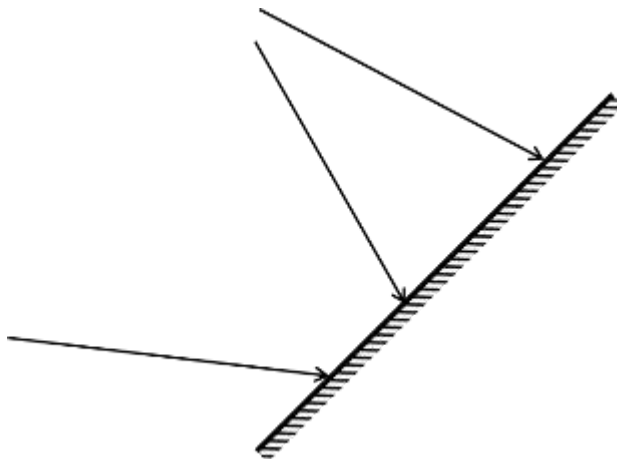
ROZPTYLKA

ÚLOHA

Na obrázkoch sú znázornené svetelné lúče dopadajúce na zrkadlo a šošovky. Prekresli si obrázky do zošita a doplň chod odrazených a lomených lúčov.

Zobrazenie predmetu spojkou

Vlastnosti obrazu vytvoreného spojkou závisia od vzdialenosti predmetu od spojky.

VIDEO

Zobrazenie predmetu spojkou

Vzdialenosť predmetu od spojky **x** vymedzujeme vo vzťahu k ohniskovej vzdialenosti spojky **f**.

Vzdialenosť predmetu od spojky x	Vlastnosti obrazu
$x > 2f$	skutočný, prevrátený, zmenšený
$x = 2f$	skutočný, prevrátený, rovnako veľký
$f < x < 2f$	skutočný, prevrátený, zväčšený
$x = f$	žiadny obraz sa nevytvorí
$x < f$	zdanlivý, priamy, zväčšený

SPOJKA

$$x > 2f$$

$2f$

skutočný
zmenšený
prevrátený

$$f < x < 2f$$

$1f$

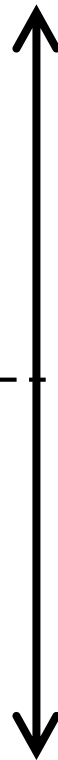
F

skutočný
zväčšený
prevrátený

$$x < f$$

zdanlivý
zväčšený
priamy

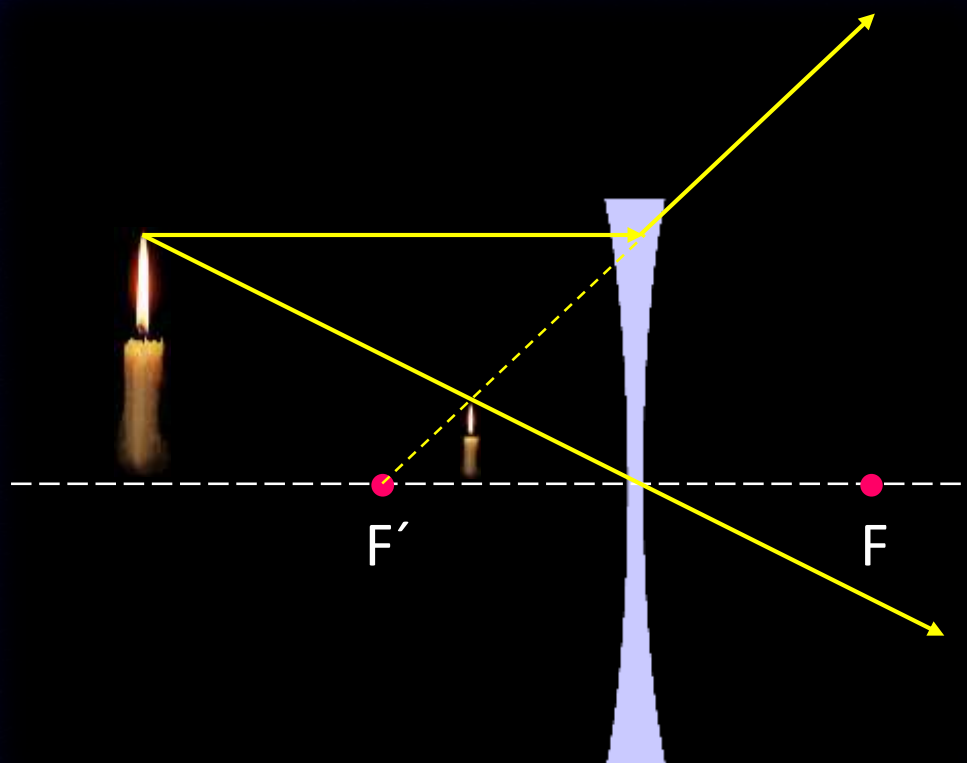
ANIMÁCIA

Zobrazenie predmetu rozptylkou

Vlastnosti obrazu vytvoreného rozptylkou nezávisia od vzdialenosti predmetu - rozptylky vždy vytvárajú **zdanlivý, priamy a zmenšený** obraz.

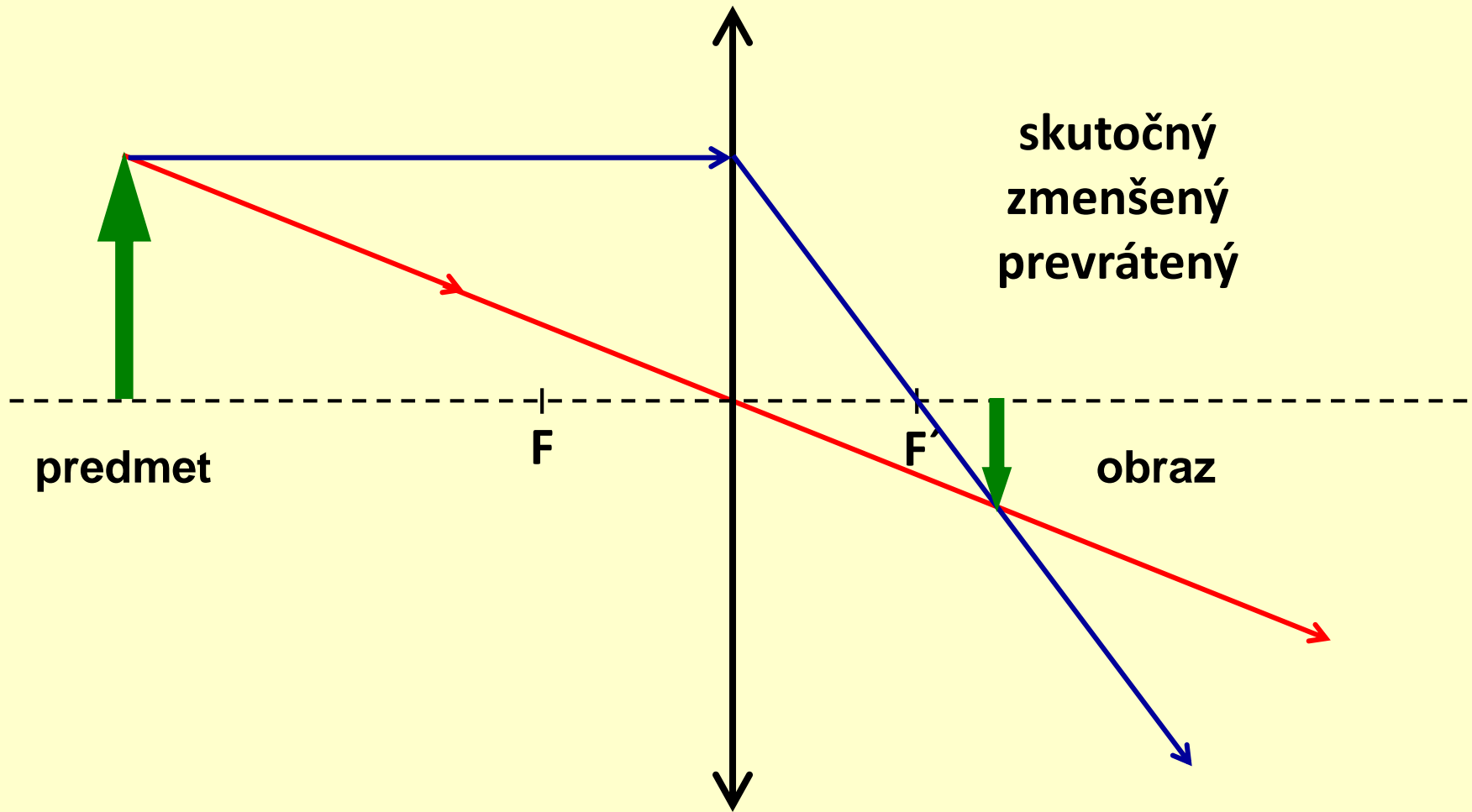

Rozptylky sa využívajú najmä v okuliaroch pri krátkozrakosti.

Zostrojenie obrazu

$$x > 2f$$

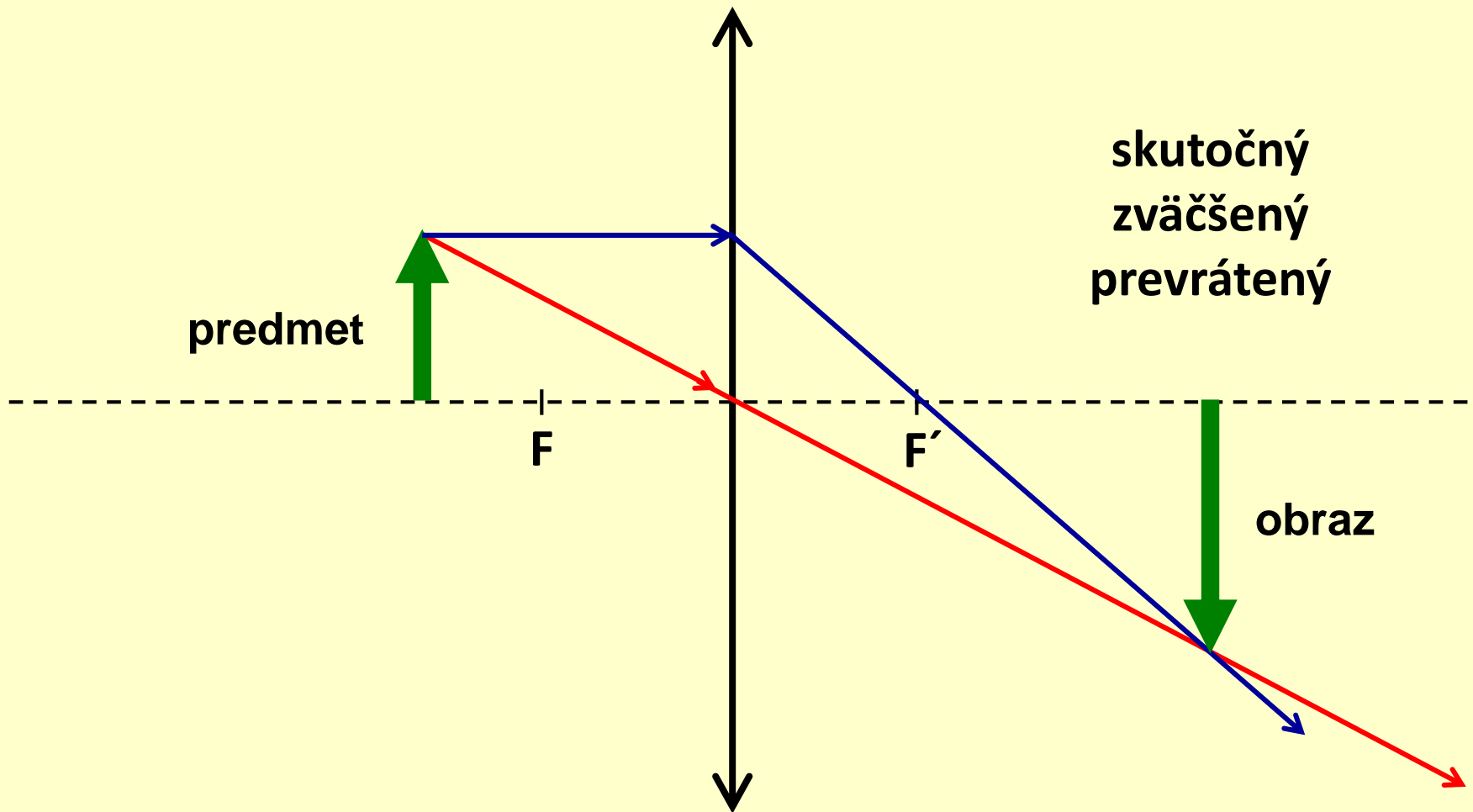

SPOJKA

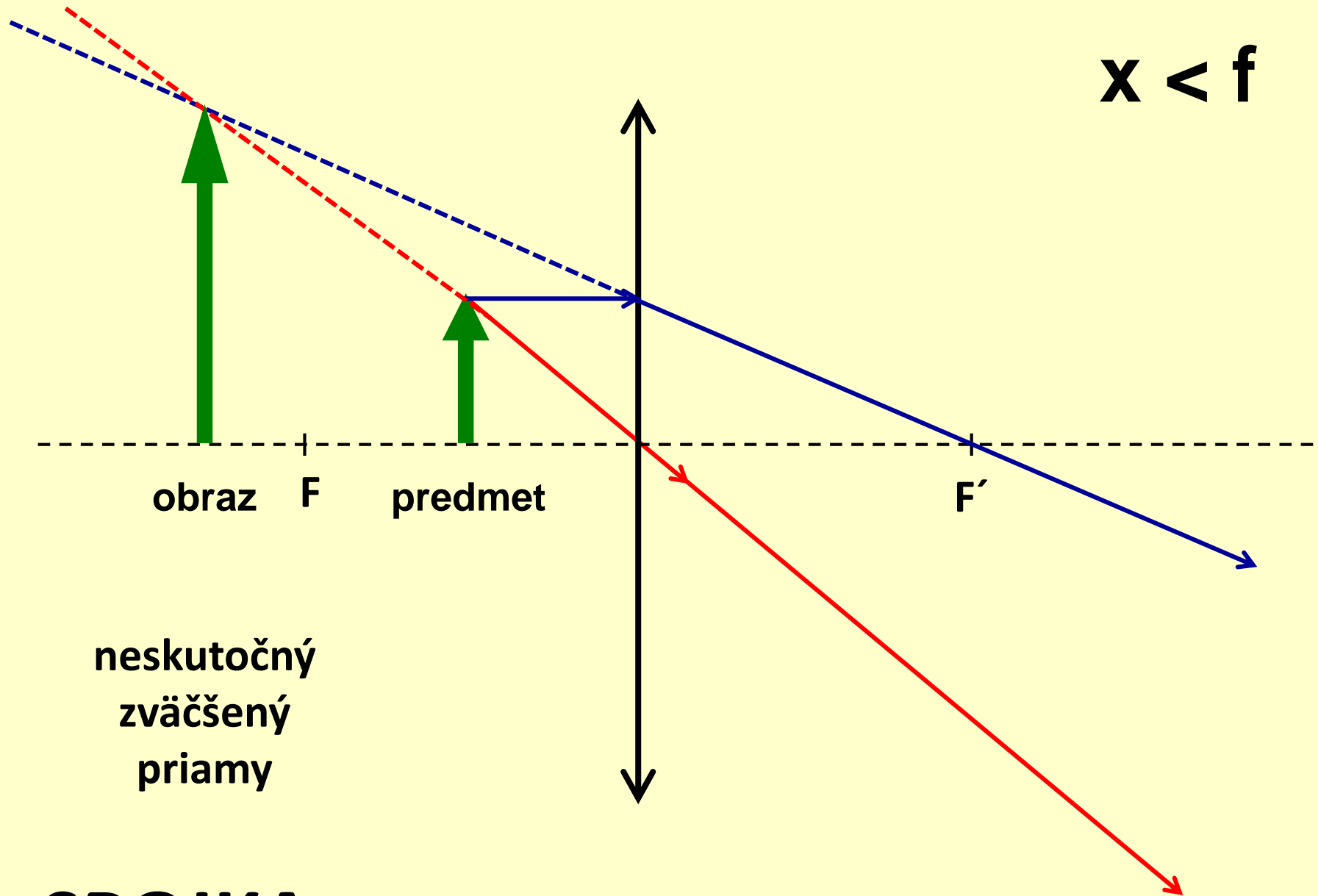
$$f < x < 2f$$

SPOJKA

$$x < f$$

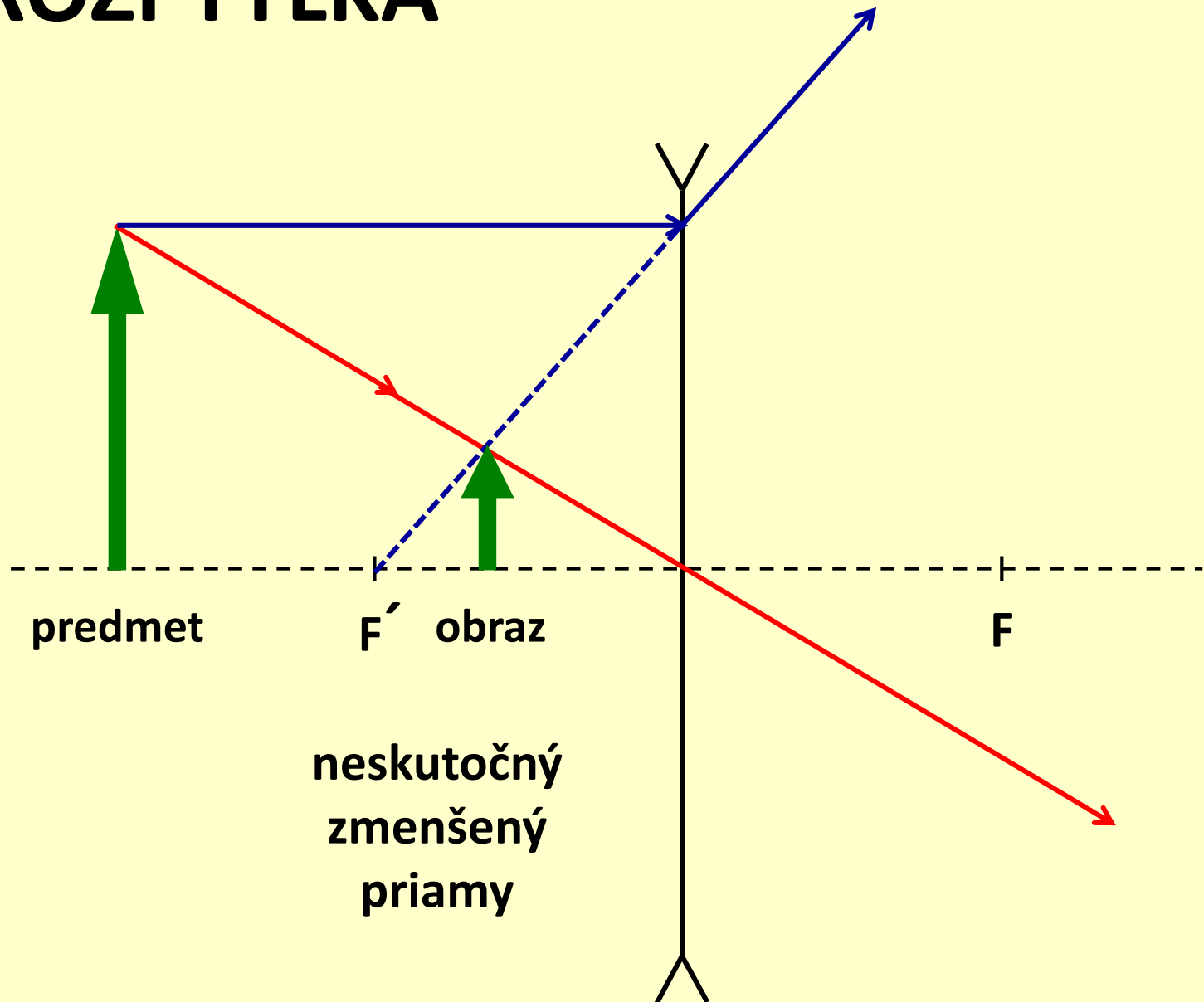

neskutočný
zväčšený
priamy

SPOJKA

ROZPTYLKA

ÚLOHA 1

Pri pozorovaní lupou umiestnime predmet:

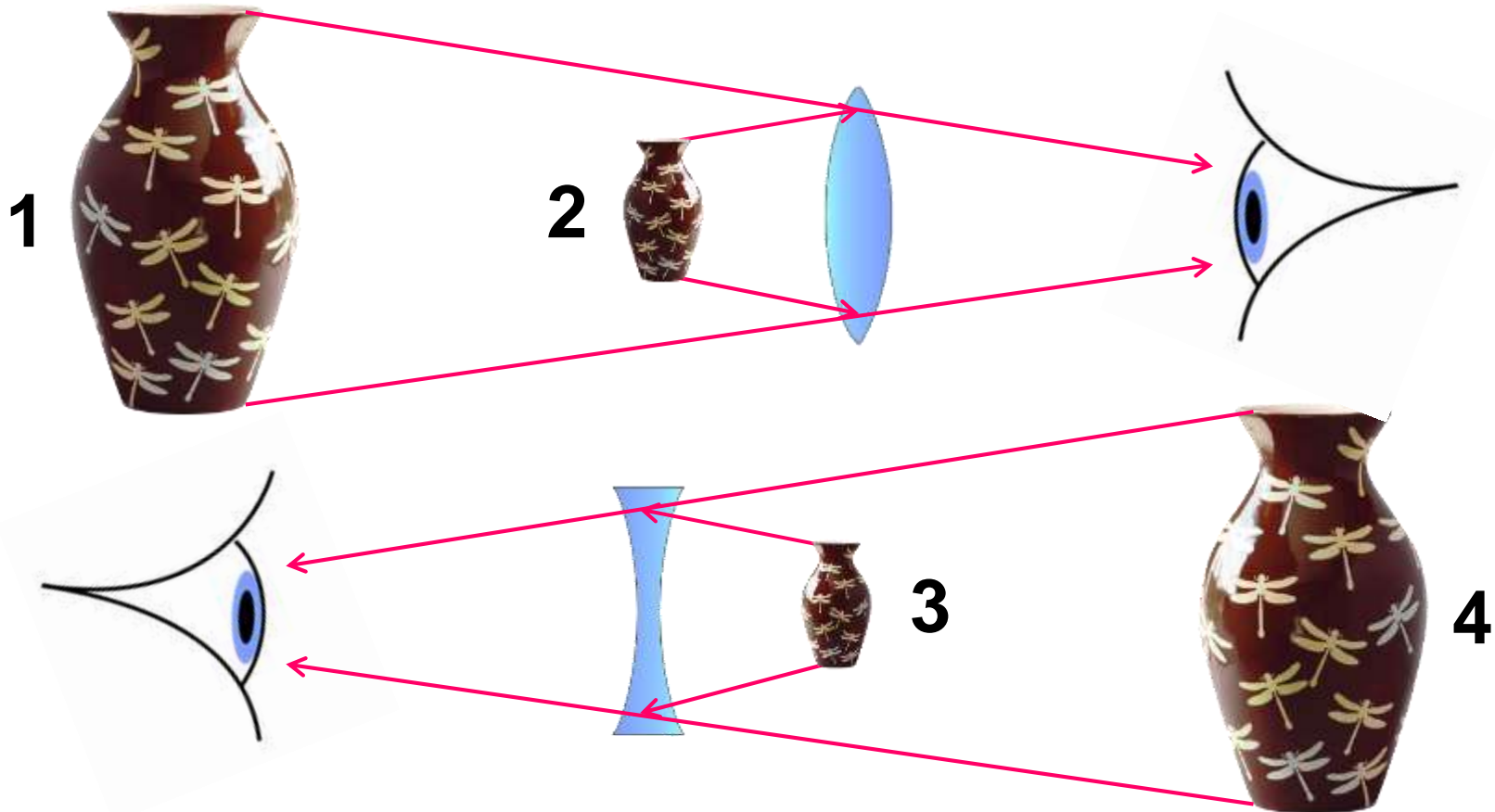

- A. medzi ohnisko a lupu
- B. do vzdialenosti väčšej ako dvojnásobok ohniskovej vzdialenosti
- C. do ohniska
- D. do vzdialenosti väčšej ako ohnisková vzdialenosť, ale menšej ako jej dvojnásobok

ÚLOHA 2

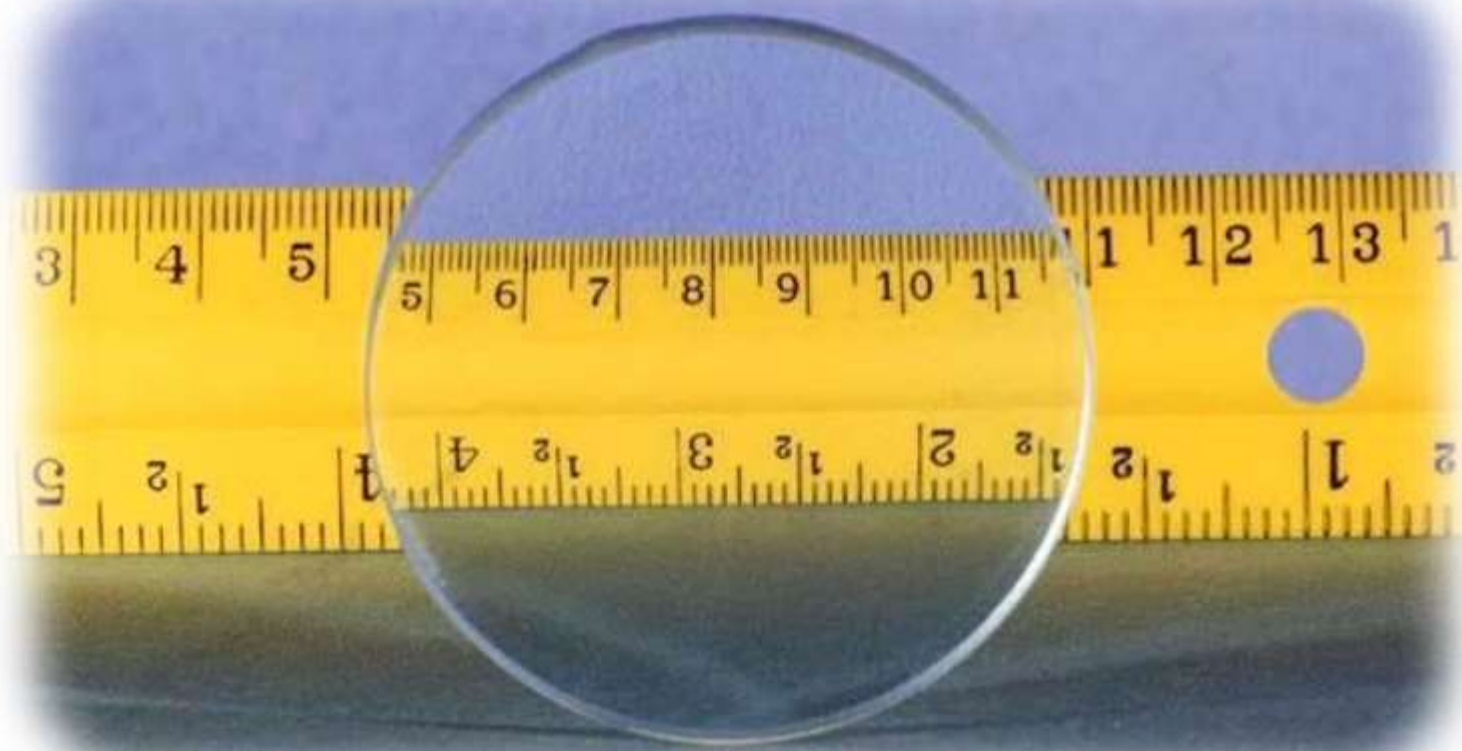
Urči z obrázka, ktorá váza je predmet a ktorá obraz, ak je obraz vytvorený raz spojkou a druhý raz rozptylkou.

ÚLOHA 3

Môžeš jednoznačne určiť, aká šošovka je na obrázku?

ÚLOHA 4

Môžeš jednoznačne určiť, aká šošovka je na obrázku?

ZDROJE

Lapitková, Koubek, Morková: Fyzika pre 8. ročník ZŠ, 2012

Janovič, Chalupková, Lapitková: Fyzika pre 9. ročník ZŠ, 2000

Planéta vedomostí

Phet simulácie

Video: Langmaster - Fyzika, [youtube.com](https://www.youtube.com)

Obrázky: Google